

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ
УКРАЇНИ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ**

Матеріали
VII Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти та молодих учених

м. Миколаїв, 21-22 квітня 2026 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ, ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
ТА МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ
УКРАЇНИ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ
ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ**

Матеріали

VII Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти та молодих учених

м. Миколаїв, 21-22 квітня 2026 р.

УДК 368:339.97

Конференцію зареєстровано в УкрІНТЕІ (посвідчення №850 від 21.11.2025 р.)
Рекомендовано до друку рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету
Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 8 від
27.04.2026 р.).

Редакційна колегія:

Н.Г. Шарата – д-р пед. наук, професорка;
О. М. Усикова – д-р екон. наук, доцентка;
Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професорка;
М. В. Дубініна – д-р екон. наук, професорка;
А. В. Бурковська – канд. екон. наук, доцентка;
О. І. Мельник – канд. екон. наук, доцентка;
С. В. Сирцева – канд. екон. наук, доцентка;
Ю. Ю. Чебан – канд. екон. наук, доцентка;
О. А. Боднар – канд. екон. наук, доцентка.

Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених, м. Миколаїв, 21-22 квітня 2026 р. Миколаїв : МНАУ, 2026. 39 с.

У збірнику опубліковано тези доповідей на VII Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів», на якій обговорювались питання страхового захисту підприємництва та особистості в умовах військової агресії; напрями підвищення результативності діяльності страхових компаній; стратегічні орієнтири розвитку страхового ринку в умовах євроінтеграційних змін; розвиток діджиталізації страхового ринку України.

Відповідальність за достовірність наведених у матеріалах даних та тверджень несуть їх автори. Стиль і оформлення авторів збережені.

УДК 368:339.97

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2026

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ»

Каратай А. СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ МІНІМІЗАЦІЇ ГАЛУЗЕВИХ РИЗИКІВ	6
Кацан А. СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	8
Саїтгарєєва В., Прокопчук О. АГРАРНЕ СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН	11
Слободян Т., Мікуляк К. СТРАХУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	13
Чистякова Д. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КІБЕРСТРАХУВАННЯ	15

СЕКЦІЯ «НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ»

Густ М., Ващук С. ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	18
Заяць О. ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ	20
Саїтгарєєва В. СТРАХОВІ КОМПАНІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ІНВЕСТУВАННЯ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ	23

СЕКЦІЯ «СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗМІН»

Гедульянов М. ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ ТА РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ	25
Максименко В. СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН	27
Мачульська І. ТЕНДЕНЦІЇ СТРАХОВОГО РИНКУ	30
Прокопчук О. INSURTECH У СТРАХУВАННІ ВОЄННИХ РИЗИКІВ: ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНКИ ЗБИТКІВ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	32
Чистякова Д. РОЗВИТОК КІБЕРСТРАХУВАННЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ОРІЄНТИР МОДЕРНІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОГО СТРАХОВОГО РИНКУ	35

СЕКЦІЯ «СТРАХОВИЙ ЗАХИСТ ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ»

КАРАТАЙ Ангеліна,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Мікуляк К.А.**, асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ МІНІМІЗАЦІЇ ГАЛУЗЕВИХ РИЗИКІВ

В умовах сьогодення вітчизняний страховий ринок трансформується у бік високотехнологічних агрострахових продуктів, що інтегровані в систему державного управління ризиками. В умовах воєнного стану агрострахування стає стратегічним інструментом захисту капіталомістких інвестицій у рослинництво (зернові, овочеві, плодові культури). Дослідженням теоретичних засад страхового захисту присвячені праці таких вчених, як В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич, С.С. Осадець, В.Й. Плиса, О.Є. Гудзь та інших.

Сучасне агрострахування є механізмом мінімізації невизначеності, що дозволяє агровиробникам трансформувати потенційні катастрофічні збитки у фіксовані операційні витрати (страхові премії).

Ефективний страховий захист суб'єктів господарювання спрямований на повне або часткове відшкодування втрат, забезпечуючи фінансову стабільність навіть за несприятливих обставин [1].

Страхові компанії виконують роль професійних ризик-менеджерів, здійснюючи предиктивний аналіз галузевих загроз. Управління ризиками в агрострахуванні спрямоване на:

- попередження збитків через моніторинг та консультування;
- актуарну обґрунтованість страхових тарифів відповідно до рівня загрози;
- формування цільових фондів для гарантованого відшкодування втрат.

У сучасних умовах процес управління ризиками базується на використанні Big Data та супутникового моніторингу, зокрема:

- оцінка ризиків: здійснюється на основі актуарних моделей, що враховують кліматичні зміни та безпекову ситуацію в регіоні;
- аналіз ризику: комплексна діагностика з використанням методів математичного моделювання та дистанційного зондування землі (NDVI-індекси). Це дозволяє визначити ймовірність настання страхової події та її потенційний вплив на фінансовий результат [2, 3].

Ключовою зміною 2026 року стало впровадження системного підходу до управління ризиками через механізм державно-приватного партнерства. Програма страхування агропродукції з державною підтримкою отримала новий

імпульс завдяки цифровізації процесів та розширенню кола акредитованих страховиків.

Історичні бар'єри – складність продуктів та висока вартість – нівелюються через субсидування страхових премій та впровадження параметричного (індексного) страхування, де виплати здійснюються автоматично на основі об'єктивних погодних показників.

Важливим елементом сучасної моделі є ретельний відбір страхових компаній, допущених до державних програм. Це створює баланс між доступністю страхових послуг та високою надійністю відшкодування. Для аграрія страховик стає не просто фінансовим донором, а стратегічним партнером у забезпеченні фінансової інклюзії [3].

У період воєнного стану агрострахування є базовим вектором стабілізації аграрного сектору. Воно забезпечує захист не лише врожаю, а й основних засобів виробництва – техніки, елеваторних потужностей та складської інфраструктури. Впровадження інноваційних страхових механізмів є запорукою збереження економічного потенціалу сільгоспвиробників та гарантією національної продовольчої безпеки.

Список використаних джерел:

1. Мікуляк К. А., Кіона А. С. Страхування як метод зниження ризиків. Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. 20-21 листопада 2019 р., Миколаїв. МНАУ, 2019. С. 88-90.

2. Управління страховими ризиками. URL: <https://share.google/0Si3uoVvzGkj4Rycd>.

3. Страхування як інструмент, а не формальність: як держава і ринок змінюють підхід до агроризиків. *Асоціація Страховий Бізнес*. URL: <https://share.google/SUEgMuIGuNBrcBdna>.

КАЦАН Анастасія,

Здобувач вищої освіти факультету менеджменту

Науковий керівник – **Біліченко О.С.,**

канд. екон. наук, доцент, декан обліково-фінансового факультету,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Сільське господарство України є стратегічним сектором національної економіки, функціонування якого нерозривно пов'язане з високим рівнем невизначеності. В умовах глобальних кліматичних змін, порушення традиційних логістичних шляхів, військової агресії російської федерації проти України, агрострахування стає одним із напрямків мінімізації втрат і ризиків у господарській діяльності.

Повномасштабне вторгнення внесло свої корективи в аграрний бізнес України. До 2022 року виробники аграрної продукції страхували переважно посіви озимої пшениці та ріпаку. При цьому, сума страхових платежів коливалася у середньому за 2020 та 2021 роки від 160 до 200 млн грн [1]. Тоді як 2022 та 2023 роки характеризувалися кризою та мінімальною активністю страхувань через ймовірність втрат у наслідок бойових дій. Ще однією з причин було те, що міжнародні перестраховики виключили територію України з покриття, що зробило класичне страхування врожаю у прифронтових зонах майже неможливим. Страхові платежі цього періоду не перевищували 150 млн грн. У 2024 році страховий ринок дещо трансформувався. Наприклад, за українською програмою «МетеоЗахист 2025» аграрії отримали близько 245.9 млн грн відшкодувань за збитки, спричинені складними погодними умовами. Програму реалізували компанія-розробник засобів захисту рослин і насіння Syngenta та страхова компанія ІНГО [2].

Важливим етапом трансформацій страхового ринку стало прийняття у 2021 році Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правового регулювання страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» [3]. Ці зміни передбачають відшкодування до 60% вартості страхового платежу (премії) за рахунок державного бюджету. Відповідно до Закону виробники аграрної продукції мають змогу застрахувати посіви та врожай від загибелі внаслідок заморозків, граду, посухи, повені, а тварин і аквакультуру від хвороб, стихійного лиха або нещасних випадків. Додатковою підтримкою стало і зниження ставки ПДВ до 14% на операції з постачання окремих видів сільськогосподарської продукції (пшениця, жито, ячмінь, кукурудза, соя) [4].

На сьогодні рівень аграрного страхування в Україні коливається в межах 3-5% від загальної площі орних земель. Тоді як по Європейському Союзу у середньому застраховано понад 50-60% угідь, а в країнах із розвинутою державною підтримкою, таких як Франція чи Іспанія), цей показник може

сягати 80%. Основна причина низького рівня агостраховання в Україні у порівнянні з іншими країнами – поєднання традиційних кліматичних ризиків із новими воєнними загрозами: мінування, знищення елеваторів, щоденні обстріли та окупації територій [5].

Руйнування Каховської ГЕС у 2023 році лише посилило тенденцію до зменшення обсягу страхового ринку. Зникнення великого водного дзеркала змінило мікроклімат усього Півдня України. Якщо проаналізувати випадки страхових відшкодувань виробникам аграрної продукції за останні три роки, більшість з них пов'язані з посухою в південних регіонах – Херсонській, Миколаївській, Одеській областях. Виробники сільськогосподарської продукції змушені змінювати структуру посівів (з кукурудзи на соняшник чи сою). У свою чергу це вимагає від страхових компаній нових страхових продуктів. Численні площі орних земель залишаються замінованими або забрудненими нерозірваними снарядами, що унеможливує проведення будь-яких польових робіт і, відповідно, їх страхування. Проте, навіть за умови збереження врожаю страхові ризики зростають на етапі зберігання та транспортування через постійну загрозу, наприклад, у портовій інфраструктурі. Перешкодою є і складність об'єктивно оцінити збитки [6]. Найбільше з цією проблемою зіштовхуються прифронтові та деокуповані території, де страхові комісари часто не можуть надати фізичну оцінку застрахованим об'єктам через мінну небезпеку, обмеження в часі (комендантська година) або загальну небезпеку (повітряні тривоги). Також, складно стало розмежувати збитки спричинені природними факторами та безпосередньо бойовими діями. Якщо для прикладу брати саме Південь України, то посуха є типовою для цього регіону, особливо останніми роками, але є й випадки, коли через обстріли аграрії не могли забезпечити вчасний полив, або внесення добрив. Тому страховики часто класифікують воєнні дії як форс-мажор, що звільняє їх від відповідних виплат.

Важливою складовою аграрного страхування є захист галузі тваринництва, де ризики часто значно критичніші. Адже, якщо загибель посівів – це втрата одного сезону, то загибель тварин – це втрата бізнесу на роки. Традиційні страхові продукти на сьогодні доповнюються непрямими збитками: дефіцитом електроенергії, перериванням ланцюгів постачання, неможливістю дотримання визначених стандартів (особливо у прифронтових зонах).

Єдиного вирішення цих проблем, враховуючи стан, у якому зараз знаходиться країна, немає. Однак, є декілька основних шляхів (підходів) до покращення ситуації у агострахованні. Коли фізична присутність експерта є неможливою на полі, одним із рішень стає впровадження дистанційного спостереження. Так, використання супутникових знімків високої роздільної здатності дозволить зафіксувати фактичну ситуацію на полі без виїзду на місце. Набуває поширення і використання БПЛА. До прикладу, на територіях, де немає доступу для людей, або він обмежений через мінування, дрони з мультиспектральними камерами можуть проводити детальний аудит пошкоджень. За допомогою тих самих дронів можна робити і обприскування. В

умовах обмеженого фізичного доступу до угідь доцільним буде перехід до індексного страхування, де потреба у перевірці кожного окремого випадку буде зменшуватися.

Більшість класичних страхових полісів не покривають збитки від ракетних обстрілів, мінування, чи руйнування логістичних ланцюгів, тому важливо адаптувати Закон України «Про державну підтримку сільськогосподарського страхування» до умов воєнного стану, розширивши перелік страхових випадків. Зміна структури експорту та блокування портів створюють додаткові ризики, які також мають бути застраховані. Раціональним буде залучення міжнародних перестраховиків до створення спеціальних фондів покриття таких ризиків. Більше того, це є вкрай необхідним, бо, як показує досвід, державна підтримка економіки є недостатньою.

Список використаних джерел:

1. Національна асоціація страховиків України. Огляд страхового ринку України (2020-2025). URL: <https://nasu.com.ua/>
2. Syngenta та ІНГО запускають «МетеоЗахист 2025» у відповідь на попит у новому сезоні. URL: <https://ingo.ua/news/syngenta-ta-ingo-zapuskayut-meteo-zahist-2025-u-vidpovid-na-popit-u-novomu-sezoni>
3. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення правового регулювання страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 18.11.2021 № 37-ВВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1601-20#Text>
4. З 1 березня 2021 року ставка ПДВ знижується до 14% для окремої сільськогосподарської продукції. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/publications/tax-and-legal-alert/2021/vat-agricultural-products.html>
5. Ліга страхових організацій України. URL: <https://uainsur.com/>
6. Сіренко Н., Мельник О., Біліченко О., Боднар О., Мікуляк К. Розвиток системи страхування аграрного бізнесу в Україні / Н. Сіренко, О. Мельник, О. Біліченко, О. Боднар, К. Мікуляк // Економіка АПК. Том 32, № 4 – 2025. – С. 70-83.

САІТГАРЕЄВА Вікторія,

здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету

ПРОКОПЧУК Олександр,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Мельник О. І.**, канд. екон. наук, доцентка,

доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

АГРАРНЕ СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН

У сучасних умовах аграрна сфера функціонує під впливом численних викликів, серед яких особливо вагомими є воєнні ризики та кліматичні зміни. Зростання частоти природних катастроф, нестабільність погодних умов, а також наслідки збройних конфліктів істотно ускладнюють ведення сільськогосподарської діяльності. Усе це негативно позначається на стабільності виробничих процесів, фінансових результатах підприємств і загальному рівні продовольчої безпеки. За таких обставин аграрні підприємства, фермерські господарства та державні інституції змушені не лише вдосконалювати підходи до управління ризиками, а й шукати ефективні інструменти забезпечення фінансової стійкості. Саме тому особливого значення набуває аграрне страхування як механізм, що дозволяє мінімізувати наслідки можливих втрат і підвищити адаптивність аграрного сектору до кризових умов.

Сутність аграрного страхування полягає у створенні фінансового захисту для сільськогосподарських виробників від ризиків, які супроводжують процеси виробництва, переробки та реалізації продукції. Воно виконує функцію перетворення невизначеності та потенційних збитків у передбачувані витрати, що дає змогу суб'єктам господарювання більш обґрунтовано планувати свою діяльність і зменшувати негативний вплив несприятливих подій. Завдяки цьому забезпечується стабільність економічних процесів у сільському господарстві, адже у разі настання природно-кліматичних, технологічних чи воєнних ризиків аграрії отримують компенсацію понесених втрат.

Аналіз розвитку аграрного страхування в Україні упродовж 2020-2024 років свідчить про наявність позитивних тенденцій. Зокрема, спостерігається суттєве розширення площ застрахованих сільськогосподарських культур: якщо у 2020 році цей показник становив 1,8 млн гектарів, то у 2024 році він досяг 2,7 млн гектарів, що означає зростання приблизно на половину. Паралельно відбулося збільшення кількості страхових компаній, які працюють у цьому сегменті – з 10 до 15. Це свідчить про посилення конкуренції на ринку та покращення доступу аграріїв до страхових послуг [1].

Водночас подальший розвиток аграрного страхування в Україні стримується низкою системних проблем. До них належать підвищена ризиковість аграрного виробництва в умовах війни та кліматичних змін,

звуження кола потенційних страхувальників, недосконалість актуарних методик, а також недостатній рівень координації між учасниками ринку. Сукупність цих чинників знижує рівень поширення страхових продуктів і обмежує ефективність страхового захисту [2].

З огляду на це модернізація системи агрострахування є необхідною умовою її подальшого розвитку. Вона має ґрунтуватися на поєднанні державної підтримки, впровадженні інноваційних страхових рішень та активному використанні цифрових технологій.

Отже, аграрне страхування виступає важливим інструментом забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських виробників, сприяючи стабілізації їх доходів і захисту майнових інтересів у разі втрат урожаю або доходів. Комплексна реалізація зазначених напрямів розвитку дасть змогу не лише підвищити рівень страхового покриття в аграрному секторі, а й зміцнити його фінансову стійкість. Це, у свою чергу, стане важливою передумовою економічного відновлення країни та забезпечення її довгострокового розвитку.

Список використаних джерел:

1. Гумен О. В. Особливості розвитку аграрного страхування в Україні в умовах інноваційних викликів та можливостей. *Агросвіт* 2025. № 19. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.19.138>
 2. Шірінян Л. В., Климаш Н. І. Новітні виклики і тенденції розвитку ринку агрострахування в Україні. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, грудень 2018. № 11(39). С. 155-162. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/nataliakrushynska,+025_%D0%A8%D1%96%D1%80%D1%96%D0%BD%D1%8F%D0%BD_%D0%9A%D0%BB%D0%B8%D0%BC%D0%B0%D1%88.pdf*
-

СЛОБОДЯН Тетяна,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Мікуляк К.А., асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв

СТРАХУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У сучасному світі фінансова безпека держав, бізнесу і домогосподарств дедалі більше залежить від сталості та стійкості фінансових ринків. Страхування виконує кілька критичних функцій: трансфер ризику, акумуляція коштів, сприяння відновленню після катастроф і підтримка кредитної активності. У контексті глобалізації, коли ризики стають більш взаємопов'язаними (геополітичні шоки, кліматичні катастрофи, фінансові потрясіння), роль страхового сектору у забезпеченні фінансової безпеки зростає.

Міжнародні наглядові органи визначають фінансову стабільність як здатність фінансової системи виконувати базові функції (перерозподіл заощаджень, ціноутворення ризику, забезпечення платоспроможності) навіть під впливом шоків. У цій системі страховики відіграють подвійну роль: вони зменшують вразливість економічних агентів до матеріальних втрат і самі можуть стати джерелом системних ризиків (через велику концентрацію активів чи складні перестраховальні схеми). Це вимагає нагляду за платоспроможністю, ризик-менеджменту та прозорістю [1].

Глобалізація підсилює кореляцію ризиків: кліматичні катастрофи та екстремальні погодні явища призводять до рекордних збитків для страхової індустрії; одночасно геополітичні шоки підвищують волатильність ринків капіталу. Великі втрати від катастроф і підвищені страхові виплати тиснуть на капітал страховиків і перестраховальників, що робить необхідною координацію політик між регуляторами та державою (наприклад, програми страхування катастроф або державно-приватні механізми) [2].

Технологічна трансформація (InsurTech, big data, штучний інтелект) змінює оцінку ризиків, ціноутворення та процеси врегулювання збитків. Використання великих даних і машинного навчання підвищує точність андеррайтингу, але водночас створює ризики моделі (model risk), побоювання щодо приватності та потребує нових регуляторних підходів. Регулятори і наглядові органи повинні поєднувати інновації з вимогами стійкості та захисту прав споживачів [3].

Ринок страхування України за останні роки зазнав суттєвих змін: ухвалення нового Закону «Про страхування» та перехід до ризик-орієнтованого нагляду (Solvency II), що забезпечило стійкість ринку в умовах воєнного стану т підвищило вимоги до якості капіталу страховиків. Водночас війна та її наслідки

змінили профіль ризиків (зростання потреби у страхуванні майна, військового ризику та страхуванні агросектору) і посилили роль перестраховування з іноземними партнерами. Це підкреслює важливість поєднання національної політики та міжнародного співробітництва [4].

Виклики для фінансової безпеки, пов'язані зі страхуванням [1-3, 5]:

- зростання частоти та інтенсивності катастроф вимагає нових тарифних моделей і державних програм для незастраховуваних ризиків;
- інвестиційні стратегії страховиків (перехід у менш ліквідні активи) можуть створювати ризики у періоди ринкових стресів;
- кіберризики, помилки моделей ШІ, дефіцит даних у базах – все це впливає на якість оцінки ризику;
- необхідність гармонізації стандартів, ретельного нагляду за системно важливими страховиками та вирішення питань трансграничного нагляду.

Для зміцнення ролі страхування у фінансовій безпеці необхідно [1-4]:

- підвищувати капітальну стійкість страховиків та впроваджувати регулярні стрес-тести з урахуванням кліматичних і геополітичних сценаріїв;
- розвивати державно-приватні механізми для покриття катастрофічних ризиків (фонд чи перестраховування за участі держави);
- інтегрувати інновації з управлінням ризиками;
- посилити міжнародну співпрацю у перестраховуванні та наглядовій координації, особливо для трансграничних груп;
- адаптація законодавства до євростандартів, підвищення прозорості та захисту прав споживачів. Для України це вже частково реалізовано через імплементацію положень нового Закону «Про страхування» та перехід ринку на ризик-орієнтований нагляд (Solvency II) протягом 2024-2026 років.

У глобалізованому світі страхування – один із ключових інструментів фінансової безпеки. Воно пом'якшує наслідки шоків для домогосподарств і бізнесу, але саме індустрія повинна бути стійкою та регульованою. Синергія інновацій (InsurTech, AI), надійного регулювання і міждержавної співпраці дозволить страховому сектору бути опорою для національної та глобальної фінансової безпеки.

Список використаних джерел:

1. Financial stability. *International Association of Insurance Supervisors*. URL: <https://www.iaais.org/activities-topics/financial-stability/>.
2. Client Challenge. URL: <https://www.ft.com/content/d50ca306-6510-4eae-9ea6-843057c19563>.
3. World insurance: strengthening global resilience with a new lease of life. URL: <https://www.swissre.com/institute/research/sigma-research/sigma-2024-03-world-insurance-global-resilience.html>.

4. New Insurance Law in Ukraine: Key Changes. *The American Chamber of Commerce in Ukraine*. URL: <https://chamber.ua/news/new-insurance-law-in-ukraine-key-changes/>.

5. Shifting landscapes: life insurance and financial stability. *Bank for International Settlements*. URL: https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt2409b.htm.

ЧИСТЯКОВА Діана,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Мікуляк К.А.**, асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КІБЕРСТРАХУВАННЯ

Наразі відбувається стрімка цифровізація економіки, яка супроводжується новими викликами, пов'язаними з питаннями інформаційної безпеки. Траєкторія цих загроз може критично порушити стабільність і результативність діяльності суб'єктів господарювання. Разом із розвитком цифрових технологій масштабується й кількість злочинів, що здійснюються у віртуальному просторі. До них належать: розповсюдження шкідливого програмного забезпечення, злам паролів, викрадення даних банківських карт і реквізитів із подальшим несанкціонованим списанням коштів, фішинг, поширення незаконного контенту через Інтернет, а також втручання в роботу інформаційних систем і різні форми кібершахрайства [1, с. 50]. Такі протиправні дії здатні дестабілізувати роботу економічних суб'єктів, завдаючи суттєвого фінансового та репутаційного збитку як окремим компаніям, так і національним економікам. Тому виникає об'єктивна необхідність запровадження новітніх механізмів управління ризиками з метою мінімізації їхнього негативного впливу.

Основна мета кіберстрахування – захистити організації від наслідків масштабних хакерських атак. Це страхування служить фінансовою системою безпеки, дозволяючи підприємствам відновлюватися після фінансових втрат, відновлювати нормальну діяльність, підтримувати операційну стабільність та ліквідність, а також мінімізувати вплив перебоїв у виробничих процесах.

Науковці Р. Беме та Г. Шварц визначають кіберстрахування як передавання фінансових ризиків, пов'язаних із комп'ютерними та мережевими інцидентами, сторонньому страховому агенту [2, с. 303].

У процесі еволюції цієї галузі були визначені основні категорії ризиків та види витрат, які покриває кіберстрахування (рис. 1).

Світовий досвід страхування кіберризиків стартував у Сполучених Штатах Америки ще у 1999 році з появою перших профільних страхових продуктів. Згодом, починаючи з 2010 року, укладання таких договорів приватними компаніями у США перетворилося на стандартну практику мінімізації відповідальності власників за збереження персональних даних клієнтів. Активне зростання популярності кіберстрахування спостерігалось з 2013 року, після серії резонансних зломів корпоративних і державних баз даних США.

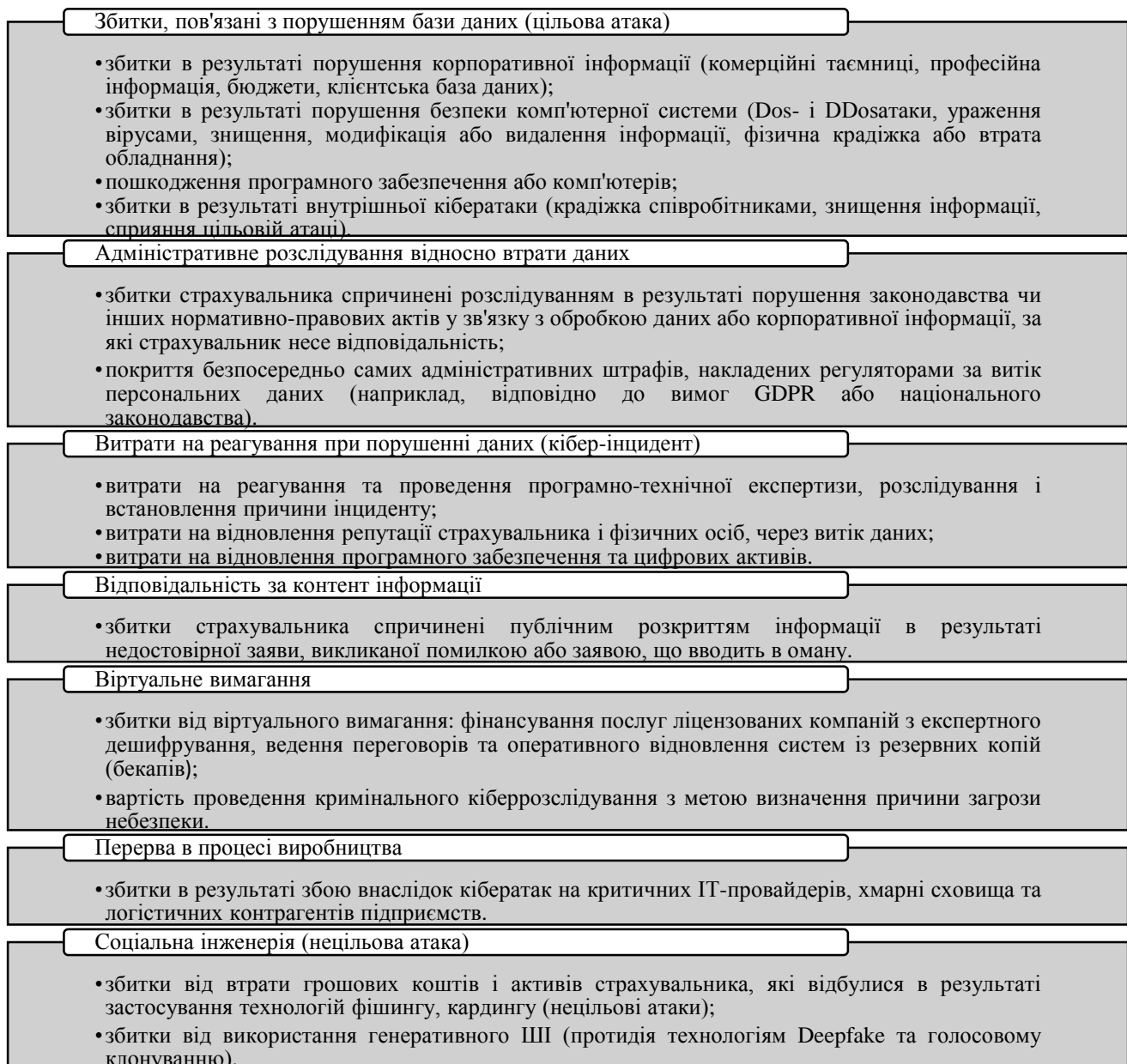

Рисунок 1 – Класифікація збитків та витрат підприємства, що покриваються кіберстрахуванням

Джерело: сформовано та доповнено автором із застосуванням [3, 4].

Попри тривалу історію цього інструменту за кордоном, український ринок кіберстрахування тривалий час залишався на початковій стадії розвитку.

Помітний інтерес до зазначеного інструменту в Україні почав формуватися приблизно у 2017 році. Це стало прямою реакцією менеджменту на масштабні збитки та дезорганізацію бізнес-процесів, спричинені глобальною кібератакою вірусу «Petya», що уразив численні підприємства та установи по всій країні.

Отже, кіберстрахування забезпечує компанії надійний захист у разі хакерських атак, фішингу, кібервимагань або витоку конфіденційної інформації. Окрім прямого відшкодування втрат, сучасні страхові компанії покривають супутні витрати, пов'язані з розслідуванням кіберзлочинів (комп'ютерною криміналістикою), антикризовим PR для збереження гудвіла, судовим захистом та повноцінним відновленням працездатності IT-інфраструктури підприємства.

Список використаних джерел:

1. Номоконов В.А., Тропіна Т.Л. Кіберзлочинність як нова кримінальна загроза. Кримінологія: вчора, сьогодні, завтра. 2017. №24. С. 45–55.
2. Марушкевич О.В. Кіберстрахування як метод управління ризиками в цифровій економіці. Сучасні гроші, банківські послуги та фінансові інновації в цифровій економіці: матеріали наук.-практ. інтерн. конф. студ. аспір. і молод. вчених Дніпро: Середняк Т. К., 2021. С. 303–306.
3. Приказюк Н. В., Гуменюк Л. С. Кібер-страхування як важливий інструмент захисту підприємств в умовах цифровізації економіки. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7777>.
4. Сіренко Н. М., Мікуляк К. А., Нестерчук Т. В., Рудь Н. В. Конкуренція в епоху цифровізації: нові технології у страхуванні як фактор успіху. *Modern Economics*. 2024. № 48(2024). С. 109-116. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V48\(2024\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V48(2024)-13).

СЕКЦІЯ «НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ»

ГУСТ Марія,

здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету

ВАЩУК Сергій,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Бурковська А. В.**, канд. екон. наук, доцентка,

доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Страховий ринок України є невід'ємною складовою її фінансової системи, виконуючи три основні функції: перерозподіл фінансових ресурсів, мінімізацію підприємницьких ризиків і забезпечення соціальної безпеки громадян [1, 2]. В умовах сучасної макроекономічної невизначеності, структурних змін у фінансовому секторі та тривалого воєнного стану, ефективне державне управління страховою діяльністю набуває пріоритетного значення. Податкова політика відіграє вирішальну роль у формуванні фінансових умов для страховиків, впливаючи на їхню фінансову стійкість, інвестиційні можливості та конкурентні позиції.

Оподаткування страхових компаній передбачає спеціальні закони, що регулюють порядок сплати податків, облік прибутків, витрат та страхових резервів [2, 3]. Специфіка страхового бізнесу, де значна частина коштів – це премії та резерви для майбутніх виплат, зумовлює необхідність унікальних податкових правил, відмінних від загальних.

Страхові компанії України оподатковуються на прибуток за загальними правилами, з урахуванням специфіки резервів, виплат та інвестицій [3]. Національний банк України контролює їх фінансову стабільність та дотримання нормативів. Спільна дія податкового регулювання та фінансового нагляду зміцнює страховий сектор та захищає клієнтів.

Український страховий ринок нині переживає складні часи через податкове законодавство. Головною проблемою є часті зміни в податкових нормах, що унеможливує для страховиків чітке довгострокове фінансове планування. Також виникають труднощі з оподаткуванням страхових резервів, оскільки їх величина залежить від складних актуарних розрахунків, статистичних даних та аналізу ризиків. Економічна криза, спричинена війною, призводить до зменшення купівельної спроможності населення та бізнесу, що негативно впливає на зацікавленість у страхових послугах та обсяги зібраних

платежів [1]. Страхування ще інколи використовується для виведення капіталу [4].

Податкове регулювання відіграє подвійну роль: наповнює бюджет і сприяє зростанню страхового ринку. Запровадження податкових пільг для довгострокового страхування життя, медичного страхування та пенсійних програм підвищує рівень соціального захисту населення та створює джерела для довгострокових інвестицій [2]. Світова практика підтверджує ефективність податкових стимулів у розвитку страхування життя та накопичувальних інструментів.

Поліпшення податкового регулювання страхового ринку України потребує європейської гармонізації законодавства, спрощення адміністрування та цифровізації фінансового контролю [2, 5]. Вважаємо, що прозора звітність страховиків, оптимізоване оподаткування інвестиційних доходів та стабільні податкові умови зміцнять фінансову стійкість сектора.

Отже, фіскальне регулювання страхової галузі є ключовим елементом національної монетарної політики, що гармонізує бюджетні потреби держави з підтримкою стабільності страхового та фінансового секторів. Для України стратегічно важливо розробити податкову політику у сфері страхування, яка забезпечить надходження до бюджетів різних рівнів, стимулюватиме розвиток галузі, зміцнюватиме довіру населення до страхування та формуватиме інвестиційний капітал.

Список використаних джерел:

1. Звіт про нагляд за небанківським фінансовим сектором (страховий ринок). *Національний банк України*. 2023. URL: <https://bank.gov.ua>
2. Про страхування : Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (редакція станом на 2026 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Хропонюк Д. О., Длугопольський О. В. Сучасні проблеми та перспективи розвитку страхового ринку України. *Innovation and Sustainability: електрон. версія журналу* 2023. №1 С. 124-125. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/view/131>
5. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. *Національний банк України*. 2021. URL: <https://bank.gov.ua>

ЗАЯЦЬ Олександр,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Бурковська А. В.**, канд. екон. наук, доцентка,

доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В УКРАЇНІ

Сучасна система фінансового регулювання страхового сектору України трансформується. Зумовлено це повноцінним введенням у дію нової моделі пруденційного нагляду та адаптацією до європейських стандартів. Специфічний режим оподаткування є ключовим елементом цього процесу, а також, згідно зі статтею 141 Податкового кодексу України, базується на поєднанні податку на дохід від страхової діяльності та податку на прибуток від іншої діяльності, за ставкою 3% від нарахованих премій та за загальною ставкою 18% відповідно [1]. Такий підхід можна назвати «гібридний». Він покликаний забезпечити фіскальну стабільність у період структурного реформування ринку. Відповідно до положень Закону України «Про страхування» (в редакції від 01.01.2025 р.), особлива увага приділяється прозорості капіталу та цільовому використанню страхових резервів, що безпосередньо впливає на методику формування об'єкта оподаткування та фінансову звітність страховиків [2]. Таким чином створюється підґрунтя для поступової гармонізації вітчизняного податкового поля з міжнародними практиками, де оподаткування реального фінансового результату є пріоритетом.

Перехід від визначення податкових ставок до безпосереднього розрахунку податкових зобов'язань потребує детального аналізу специфіки формування об'єкта оподаткування. Страхові резерви у цьому процесі відіграють ключову роль. На відміну від класичного бізнесу, фінансовий результат страховика до оподаткування коригується на суму зміни технічних резервів, що дозволяє компаніям акумулювати кошти для майбутніх виплат без їх передчасного оподаткування [3].

Особливої актуальності цей процес набув у 2026 р. у зв'язку з повним переходом на міжнародний стандарт фінансової звітності (МСФЗ 17). Він докорінно змінив підхід до визнання доходів: від касового методу (отриманих премій) до відображення результату надання страхових послуг протягом періоду покриття. На формування податкової бази суттєво впливають операції з перестраховання, особливо з нерезидентами. Згідно з вимогами статті 141.4 Податкового кодексу, виплати на користь іноземних перестраховиків підлягають додатковому оподаткуванню за ставками від 0% до 12% в залежності від рейтингу надійності нерезидента [1]. Складність обліку

страхових резервів та специфіка транскордонних операцій роблять процес формування податкової бази страховиків найбільш трудомістким.

Складність процесу формування податкової бази страховика обумовлена необхідністю корегування фінансового результату на суму зміни страхових резервів, що є специфічним інструментом відтермінування податкових зобов'язань для забезпечення майбутніх виплат. Згідно з вимогами статті 141.1 Податкового кодексу України, такі корегування дозволяють враховувати імовірнісний характер страхової діяльності, проте впровадження стандарту МСФЗ 17 у 2026 р. виявило значний розрив між бухгалтерським та податковим обліком, шляхом створення додаткового адміністративного навантаження на компанії [1].

Вагомим чинником впливу на базу оподаткування залишаються також операції з перестраховування: витрати на передачу ризиків нерезидентам жорстко лімітуються та підлягають додатковому фіскальному контролю, що в умовах воєнного стану спрямовано на запобігання нелегальному виведенню капіталу.

Водночас існуючий «гібридний» механізм оподаткування премій за ставкою 3% поряд із податком на прибуток створює проблему «подвійного навантаження», що суперечить європейським практикам, де об'єктом оподаткування зазвичай є лише чистий фінансовий результат. Така невідповідність положенням Директиви 2009/138/ЄС (Solvency II) стримує інвестиційну привабливість українського ринку та обмежує капіталізацію страховиків, необхідну для покриття воєнних ризиків [4].

Отже, чинна модель оподаткування страхового сектору в Україні є специфічним перехідним механізмом, який намагається збалансувати фіскальні інтереси держави та необхідність адаптації ринку до міжнародних стандартів. Існуюче поєднання податку на дохід від страхових премій та податку на прибуток від іншої діяльності забезпечує стабільність бюджетних надходжень. Однак водночас створює надлишковий фінансовий тиск на капітал страховиків. Такий підхід обмежує можливості компаній щодо ефективного управління витратами та стримує розвиток соціально значущих видів страхування.

Перспективи подальшого реформування галузі полягають у поступовій відмові від оподаткування валових надходжень та переході до класичної моделі оподаткування чистого фінансового результату, що дозволить остаточно усунути проблему «подвійного навантаження» на капітал страхових компаній. Це допоможе гармонізувати національне законодавство з європейськими вимогами щодо платоспроможності. Важливу роль у цьому процесі відіграє впровадження стандартів МСФЗ 17, які забезпечують прозорість фінансової звітності. Оновлена податкова модель суттєво підвищить загальну інвестиційну привабливість ринку. Тільки через створення стимулюючого податкового поля можливо забезпечити фінансову стійкість страховиків. Це зміцнить їхню здатність стати надійним фундаментом для стабілізації національної економіки та ефективного покриття воєнних ризиків.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI станом на 1 квітня 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Про страхування : Закон України від 18 листопада 2021 р. № 1909-IX : станом на 1 січня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20>.
3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 17 «Страхові контракти» прийнятий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, офіційний переклад станом на 2026 р. *Міністерство фінансів України*. URL: <https://mof.gov.ua/uk/msfz>.
4. Про страхування : Закон України від 18 листопада 2021 р. № 1909-IX : станом на 1 січня 2025 р. (Розділ VIII. Забезпечення платоспроможності страховиків). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20>.

САІТГАРЕЄВА Вікторія,

здобувачка вищої освіти обліково-фінансового факультету
Науковий керівник – **Бурковська А. В.**, канд. екон. наук, доцентка,
доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

СТРАХОВІ КОМПАНІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ІНВЕСТУВАННЯ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ

Страхові компанії займають особливе місце у фінансовій системі, поєднуючи функції захисту ризиків і акумулювання значних фінансових ресурсів. У сучасних умовах вони виступають не лише як постачальники страхових послуг, але й як потужні інституційні інвестори, які суттєво впливають на розвиток фінансового ринку, забезпечують перерозподіл капіталу та підтримують економічне зростання.

Сутність страховиків як інституційних інвесторів полягає у тому, що вони акумулюють страхові премії від великої кількості клієнтів і формують значні інвестиційні ресурси, які розміщуються у різноманітні фінансові активи. Така діяльність зумовлена специфікою страхового бізнесу: страхові компанії мають зобов'язання перед страхувальниками, які часто мають довгостроковий характер, що дозволяє їм інвестувати кошти на тривалий період. Внаслідок цього страховики стають одними з найбільших власників фінансових активів у світі, зокрема облігацій, акцій і нерухомості [1].

Як інституційні інвестори, страхові компанії виконують ключову функцію фінансового посередництва. Вони перетворюють індивідуальні внески страхувальників у значні інвестиційні потоки, які спрямовуються у державні та корпоративні цінні папери, інфраструктурні проєкти та інші сфери економіки. Завдяки цьому відбувається мобілізація заощаджень та їх ефективний розподіл між різними секторами, що підвищує загальну ефективність фінансової системи.

Важливою характеристикою страхових компаній як інвесторів є їх довгострокова інвестиційна стратегія. На відміну від багатьох інших учасників фінансового ринку, страховики орієнтовані на стабільність і передбачуваність доходів, що зумовлено необхідністю виконання страхових виплат у майбутньому. Саме тому значна частина їхніх активів традиційно інвестується у надійні інструменти, зокрема державні облігації та корпоративні боргові цінні папери високої якості. Така стратегія сприяє стабілізації фінансового ринку, оскільки забезпечує сталий попит на низькоризикові фінансові інструменти.

Окрім функції мобілізації капіталу, страхові компанії відіграють важливу роль у розвитку фондового ринку. Як великі інвестори, вони формують попит на цінні папери, сприяють підвищенню ліквідності ринку та зниженню вартості капіталу для емітентів. Їх участь у капіталі компаній також позитивно впливає

на корпоративне управління, оскільки вони зацікавлені у прозорості, ефективності та довгостроковій прибутковості бізнесу [2].

Вплив страхових компаній поширюється і на макроекономічний рівень. Завдяки значним обсягам інвестицій вони здатні стимулювати економічне зростання, підтримувати розвиток інфраструктури та інновацій, а також сприяти фінансовій стабільності. Інституційні інвестори, включаючи страховиків, підвищують ліквідність фінансових ринків, збільшують обсяги торгівлі та сприяють формуванню ефективного ціноутворення.

Водночас діяльність страхових компаній як інвесторів пов'язана з низкою викликів і ризиків. Зокрема, необхідність узгодження інвестиційної діяльності з вимогами платоспроможності та ліквідності обмежує їх інвестиційні можливості. Крім того, фінансові кризи продемонстрували, що неефективне управління ризиками може призводити до значних втрат і негативно впливати на стабільність як самих страховиків, так і фінансової системи загалом. У сучасних умовах до цих викликів додаються інфляційні ризики, волатильність фінансових ринків та наслідки глобальних економічних потрясінь [2].

Для України роль страхових компаній як інституційних інвесторів є особливо актуальною. В умовах обмеженого доступу до зовнішнього фінансування та необхідності відновлення економіки потенціал страхового ринку як джерела довгострокового капіталу залишається недостатньо реалізованим. Низький рівень проникнення страхування, обмеженість фінансових інструментів та недосконалість інституційного середовища стримують активну участь страховиків у фінансовому ринку. У контексті сучасних економічних викликів, зокрема воєнних ризиків та макроекономічної нестабільності, значення страхових компаній як інституційних інвесторів лише зростає. Вони можуть відігравати ключову роль у формуванні внутрішніх інвестиційних ресурсів, зменшенні залежності від зовнішніх запозичень та забезпеченні фінансової стійкості держави. Подальший розвиток цього сегмента потребує вдосконалення регуляторної бази, підвищення довіри до страхових інститутів та розширення можливостей для інвестування.

Отже, страхові компанії є невід'ємною складовою сучасного фінансового ринку, виконуючи функції інституційних інвесторів, фінансових посередників і стабілізаторів економіки. Їх ефективна діяльність сприяє розвитку фінансової системи, підвищенню інвестиційної активності та забезпеченню довгострокового економічного зростання, що є особливо важливим для України в умовах трансформації економіки.

Список використаних джерел:

1. Юдіна С. В., С. О. Пірогов, Сокіл В. Р. Страхові компанії як учасники процесу інвестування реального сектору економіки. *Економічний простір*. 2020. № 161. С. 130-34. DOI: <http://doi.org/10.32782/2224-62182/161-24>
2. Frolov D. Страхові компанії як каталізатори розвитку фондового ринку України. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2025. № 2(16). С.172-181. DOI: <http://doi.org/10.32750/2025-0216>

СЕКЦІЯ «СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ЗМІН»

ГЕДУЛЬЯНОВ Максим,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Мікуляк К.А.**, асистент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ВПЛИВ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ ТА РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Під впливом послідовної регуляторної політики Національного банку України відбулося якісне переорієнтування вітчизняного страхування на фактичну фінансову спроможність та самокапіталізацію компаній, замість формального дотримання звітних показників. В умовах воєнного стану рівень доходності страховика стає визначальним параметром стійкості всієї архітектури небанківського фінансового ринку та його здатності гарантувати своєчасне виконання зобов'язань перед клієнтами. Суворі критерії щодо структури капіталу та якості активів сьогодні відіграють роль природного фільтра, який забезпечує оздоровлення ринку та його планову підготовку до впровадження європейської системи пруденційного нагляду Solvency II. У зв'язку з цим, вивчення механізмів впливу регуляторних важелів на рентабельність страхового бізнесу є науковим фундаментом для розуміння довгострокової стабільності фінансової системи країни.

Аналіз статистичних звітів регулятора за три квартали 2025 року свідчить про безпрецедентне зростання чистого прибутку в сегменті non-life (ризикового страхування) до рівня 3,4 млрд грн, що у 2,5 раза перевищує результати аналогічного періоду минулого року [1]. Подібні фінансові досягнення підтверджують високу ефективність адаптації учасників ринку до нових жорстких правил резервування, капіталізації та управління ліквідністю.

Дослідження професійних рейтингів аналітичного агентства «Forinsurer» вказує на інтенсивну концентрацію капіталу в руках лідерів ринку: наприкінці 2025 року сумарний чистий дохід ризикових компаній наблизився до 5 млрд грн, при цьому на топ-10 найбільших організацій припадає вже близько 75% усіх акумульованих страхових премій [2]. Зазначена статистика ілюструє процес витіснення неконкурентоспроможних і капітально незабезпечених суб'єктів у межах системної трансформації ринку, ініційованої НБУ.

Варто акцентувати, що прибутковість у нинішніх макроекономічних умовах підтримується не лише зміною ринкових часток, а й трансформацією інвестиційної поведінки страховиків. Визначальну роль у формуванні чистого прибутку відіграла раціональна диверсифікація портфелів, зокрема активне використання облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) та

високоліквідних депозитних інструментів. Це дозволило компаніям збалансувати високу збитковість операцій в інших традиційних сегментах (наприклад, у добровільному медичному страхуванні). Модернізація моделі отримання доходів суттєво підсилює внутрішні можливості компаній до самофінансування, що є критичним для підтримання довгострокової платоспроможності.

Зазначені процеси консолідації та зміцнення ринку повністю відповідають сучасним науковим концепціям, які розглядають фінансову безпеку страховика як комплексний захист від деструктивних зовнішніх викликів через раціональне та ризикоорієнтоване управління капіталом [3]. Отже, чинні нормативи регулятора стають реальним практичним механізмом впровадження теоретичних моделей безпеки, гарантуючи успішну інтеграцію вітчизняних компаній у європейське фінансове середовище.

Підсумовуючи, зазначимо, що позитивна динаміка доходів та жорсткі регуляторні вимоги до капіталізації є стратегічним інструментом стабілізації всього небанківського сектору України. Висока рентабельність у 2025 році доводить стійкість галузі та її адаптивність до кризових явищ. Подальше посилення фінансового потенціалу формує необхідний ґрунт для повноправного входження вітчизняного страхування до європейського фінансового простору.

Список використаних джерел:

1. НБУ: огляд небанківського фінансового сектору, листопад 2025. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Nonbanking_Sector_Review_2025-11.pdf?v=14.
2. Рейтинг страхових компаній України. Insurance TOP. Forinsurer. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife>.
3. Полторак А. С., Мельник О. І., Баришевська І. В. Фінансова безпека страхового ринку України. Modern Economics. №28(2021). С. 110-117. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/28-2021/poltorak.pdf>.

МАКСИМЕНКО Віталіна,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Мельник О.І.**, кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН

Аграрний сектор є стратегічною галуззю економіки України, діяльність якої значною мірою залежить від погодних умов. Основне завдання аграрного страхування — допомогти фермеру успішно управляти цими ризиками. В умовах глобальних кліматичних змін, що характеризуються зростанням частоти та інтенсивності екстремальних погодних явищ, традиційні підходи до страхування потребують суттєвої трансформації. Кількість несприятливих погодних явищ — посух, весняних заморозків, різких перепадів температур, надмірних опадів — постійно зростає, що може призводити як до часткової, так і до повної втрати врожаю. [1]

Одним із найбільш перспективних напрямів адаптації страхового ринку до кліматичних викликів є впровадження індексного (параметричного) страхування. Це страхування визначеного показника (індексу) певного погодного параметру — температури повітря, вологості, кількості опадів тощо — або урожайності сільськогосподарської культури. До основних видів індексного страхування належать: індекс урожайності (середнього показника на рівні адміністративного району чи області); індекс вологості ґрунту, визначений на основі супутникових даних; індекс перезимівлі/індекс заморозків (кількість днів з низькою температурою за відсутності снігового покриву); індекс надлишкової/недостатньої кількості опадів; індекс високих температур. [1]

Перевагами індексного страхування є відсутність потреби проводити огляди посівів, швидка процедура врегулювання збитків та виплати страхового відшкодування, можливість страхування культур, які раніше не вирощувалися, а також покриття найкритичніших періодів вирощування культур. Такий підхід забезпечує прозорий та об'єктивний процес врегулювання претензій, що особливо важливо в умовах масових звернень після стихійних лих. [1]

Важливим кроком у розвитку системи страхування кліматичних ризиків в Україні стало ухвалення проєкту Закону України «Про основні засади державної кліматичної політики» (№ 11310) був зареєстрований у Верховій Раді 31 травня 2024 року. 16 липня 2024 року Верховна Рада України прийняла його за основу (у першому читанні), а 8 жовтня 2024 року закон було ухвалено в цілому. Цей закон встановлює довгострокові кліматичні цілі, зокрема досягнення кліматичної нейтральності, утримування зростання глобальної середньої температури та підвищення стійкості й зменшення ризиків, пов'язаних зі зміною клімату. Важливо, що закон передбачає перелік можливих механізмів фінансування заходів, спрямованих на запобігання зміні клімату та

адаптацію до неї, включаючи державно-приватне партнерство та страхування військових ризиків. [2]

Екологічне страхування в Україні. Екологічне страхування є важливим інструментом регулювання ризиків та формування правових гарантій у сфері охорони довкілля. Страхування відповідальності за забруднення навколишнього природного середовища найбільш ефективно захищає інтереси підприємств щодо отримання прибутків, суспільства щодо захисту здоров'я людей та держави через створення сприятливого інвестиційного клімату, гарантій податкових надходжень та соціальну стабільність. [3]

Однак страхування екологічних ризиків в Україні не набуло поширення. До основних проблем розвитку екологічного страхування належать: недостатній рівень нормативно-правового забезпечення; слабкі стимули добровільного страхування; відсутність надійних та загальноприйнятих методик оцінки ризику та розрахунку ймовірної шкоди; низька потужність самого ринку; чітко не визначено термін «екологічне страхування»; не сформовано перелік видів страхування, що відносяться до екологічного; практично відсутні страхові компанії, що займаються екологічними видами страхування. [3]

В Україні існує національна система юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону довкілля, правове регулювання якої передбачене кодексами, законами та підзаконними нормативно-правовими актами. До основних слід віднести: Закони України «Про страхування», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про екологічний аудит», «Про перевезення небезпечних вантажів», «Про об'єкти підвищеної небезпеки» та відповідні постанови Кабінету Міністрів України. [4]

Комплексний розвиток екологічного страхування в Україні дасть змогу: скоротити бюджетні витрати на ліквідацію аварійних та надзвичайних ситуацій; підвищити матеріальну відповідальність підприємств і зацікавленість місцевих органів влади у мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище; забезпечити цільове використання коштів, які спрямовуються на ліквідацію та попередження екологічного забруднення; посилити контроль за потенційно небезпечними видами діяльності та підняти вимоги екобезпеки. [3]

Таким чином, трансформація страхової моделі в Україні в бік активного використання кліматичних даних, впровадження інноваційних інструментів (параметричного страхування) та розвитку державно-приватного партнерства є необхідною умовою адаптації до кліматичних змін. Запуск у 2026 році програми державної компенсації страхових премій з агрострахування є важливим кроком у цьому напрямі, що сприятиме підвищенню фінансової стійкості аграріїв та стабільності агровиробництва в умовах зростаючих кліматичних ризиків. Водночас потребує подальшого розвитку система екологічного страхування, яка має стати дієвим механізмом забезпечення екологічної безпеки та стимулом для впровадження природоорієнтованих рішень.

Список використаних джерел:

1. Аграрне страхування. URL: <https://www.aon.com/ukraine/solutions/risk-insurance-solutions/agri-and-index.jsp>
2. Асоціація правників України. Проєкт Закону про основні засади державної кліматичної політики. Огляд Pragma Consulting Group. URL: <https://uba.ua/ukr/news/prokt-zakonu-pro-osnovn-zasadi-derzhavnoi-klmatichnoi-poltiki-ogljad-pragma-consulting-group>
3. Заїкін Ю.В., Forinsurer. Екологічне страхування в Україні: Основні шляхи та проблеми його становлення. URL: <https://forinsurer.com/public/02/12/14/159>
4. Екологічне страхування в Україні: перспективи та проблеми впровадження. Ecolog-ua. URL: <https://ecolog-ua.com/news/ekologichne-strahuvannya-v-ukrayini-perspektyvy-ta-problemy-vprovadzheniya>

МАЧУЛЬСЬКА Ірина,

здобувач вищої освіти факультету менеджменту

Науковий керівник – **Біліченко О.С.,**

канд. екон. наук, доцент, декан обліково-фінансового факультету,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ТЕНДЕНЦІЇ СТРАХОВОГО РИНКУ

Страховий ринок є важливою складовою фінансової системи держави, що забезпечує захист майнових інтересів фізичних та юридичних осіб. У сучасних умовах розвитку України він зазнає значних трансформацій, що зумовлені впливом воєнного стану, економічної нестабільності та глобальних процесів цифровізацій [1]. Ці фактори суттєво змінюють як структуру ринку, так і поведінку його учасників, що актуалізує необхідність комплексного аналізу сучасних тенденцій.

Наразі страховий ринок України функціонує в умовах підвищеного рівня невизначеності та ризиків. Повномасштабне вторгнення спричинило зниження ділової активності, скорочення платоспроможності населення та бізнесу, а також зменшення обсягів страхових премій. Частина страхових компаній була змушена припинити діяльність або скоротити обсяги операцій, що призвело до поступової консолідації ринку. Водночас спостерігається зростання страхових виплат за окремими видами страхування, що створює додаткове навантаження на фінансову стійкість страховиків [2].

Значних змін зазнала структура попиту на страхові послуги. У сучасних умовах зменшується інтерес до добровільних видів страхування, зокрема туристичного, що пов'язано з обмеженням мобільності населення та зниженням доходів. Натомість зростає актуальність страхування життя, здоров'я та майна, хоча більшість ризиків, пов'язаних із військовими діями, не покриваються стандартними страховими продуктами. Це формує новий запит на розробку спеціалізованих страхових рішень, адаптованих до умов воєнного часу.

Важливою тенденцією розвитку страхового ринку є активна цифровізація страхових послуг. Страхові компанії впроваджують онлайн-платформи для укладання договорів, подання заяв про настання страхових випадків та отримання консультацій [3]. Це дозволяє забезпечити безперервність надання послуг навіть в умовах обмеженої фізичної присутності клієнтів, а також зменшити операційні витрати та підвищити ефективність діяльності компаній. Цифровізація також сприяє підвищенню прозорості ринку та довіри з боку споживачів.

Суттєву роль у трансформації страхового ринку відіграє держава, яка посилює регуляторний вплив на діяльність страхових компаній. Підвищуються вимоги до платоспроможності, прозорості та звітності страхових фірм, що сприяє очищенню ринку від неплатоспроможних учасників. Водночас відбувається поступова гармонізація національного законодавства з

європейськими стандартами, що відкриває нові можливості для інтеграції України у міжнародний страховий простір.

Окремої уваги заслуговує розвиток перестраховування як інструменту управління ризиками. У сучасних умовах страхові компанії змушені активніше використовувати механізми передачі ризиків іншим страховикам, у тому числі іноземним, що дозволяє знизити фінансове навантаження та підвищити стійкість до кризових явищ. Це особливо актуально в умовах високої ймовірності настання значних страхових випадків[4].

Попри наявність позитивних змін, страховий ринок України стикається з рядом проблем, серед яких низький рівень страхової культури населення, недовіра до страхових компаній, обмежена платоспроможність клієнтів та високий рівень загальноекономічних ризиків. Додатковим викликом є недосконалість нормативно-правового регулювання, що потребує подальшого вдосконалення з урахуванням сучасних реалій.

У перспективі розвиток страхового ринку України залежатиме від стабілізації економічної ситуації, завершення воєнних дій та ефективності державної політики у фінансовій сфері [5]. Очікується подальше впровадження інноваційних страхових продуктів, розширення цифрових сервісів, підвищення рівня фінансової грамотності населення та активізація міжнародного співробітництва. Важливим напрямом є також формування нових підходів до страхування ризиків, пов'язаних із надзвичайними ситуаціями та військовими загрозами.

Отже, страховий ринок України перебуває на етапі глибокої трансформації, що супроводжується як значними викликами, так і новими можливостями для розвитку. Адаптація до сучасних умов, впровадження інновацій та підвищення рівня довіри з боку споживачів є ключовими чинниками забезпечення його стабільного функціонування та подальшого зростання.

Список використаних джерел:

1. Сіренко Н., Мельник О., Біліченко О., Боднар О., Мікуляк К. Розвиток системи страхування аграрного бізнесу в Україні / Н. Сіренко, О. Мельник, О. Біліченко, О. Боднар, К. Мікуляк // Економіка АПК. Том 32, № 4 – 2025. – С. 70-83.
2. Вовк, В., Жежерун, Ю., Костогриз, В. Страховий ринок України у період дії воєнного стану: фінансовий та маркетинговий аспекти. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2023. № 3. С. 119-131. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3\(35\)-119-131](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3(35)-119-131)
3. Марина, А., Пеценко, М. Страховий ринок України в умовах війни. Цифрова економіка та економічна безпека. 2023. № 5. С. 44-51. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.5-7>
4. Житар М. Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2024. № 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-125>
5. Богріновцева, Л., Ключка, О., Заїчко, І. Розвиток та впровадження інноваційних підходів до фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2024. № 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-57>

ПРОКОПЧУК Олександр,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Науковий керівник – **Боднар О. А.** канд. екон. наук, доцентка,
доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

INSURTECH У СТРАХУВАННІ ВОЄННИХ РИЗИКІВ: ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНКИ ЗБИТКІВ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Повномасштабна війна суттєво змінила умови роботи страхового ринку України. Якщо раніше страхові компанії переважно працювали зі звичними ризиками, такими як пожежа, аварія, стихійне лихо або пошкодження майна, то сьогодні дедалі більшого значення набувають воєнні ризики. Вони стосуються не лише великих підприємств, а й малого та середнього бізнесу, аграрного сектору, логістики, транспорту, складів, виробничих приміщень та іншого майна.

Для фінансової системи це важливо тому, що страхування є не просто послугою, а механізмом розподілу ризиків. Коли бізнес не має страхового захисту, він обережніше інвестує, повільніше відновлює активи й частіше відкладає розвиток. Особливо це помітно під час війни, коли підприємство може втратити майно не через власні помилки, а через зовнішні обставини, які майже неможливо контролювати.

Однак проблема полягає не лише в самому страхуванні воєнних ризиків, а й у тому, як швидко та об'єктивно можна оцінити збитки. Класична процедура передбачає, що після страхового випадку експерт виїжджає на місце, оглядає пошкоджене майно, збирає документи, робить висновок, після чого страхова компанія приймає рішення про виплату. У мирний час така схема може працювати нормально. Але в умовах війни вона часто стає повільною, дорогою або небезпечною. Наприклад, експерт може не мати доступу до об'єкта через небезпечну ситуацію в регіоні. Частина документів може бути втрачена, майно може бути повністю знищене, а власник підприємства — евакуйований. У таких умовах виникає затримка з оцінкою збитків, а отже, і з виплатою страхового відшкодування. Для бізнесу це означає втрату часу, оборотних коштів і можливості швидко відновити діяльність.

Саме тут важливим стає InsurTech, тобто використання цифрових технологій у страхуванні. У цьому випадку мова йде не лише про електронний поліс або онлайн-заявку. Значно важливішим є використання цифрових даних, супутникового моніторингу, штучного інтелекту та автоматизованої перевірки інформації для оцінки збитків.

Потреба у таких рішеннях є очевидною. Страховий ринок поступово пристосовується до умов війни та попиту на покриття воєнних ризиків [1]. Крім того, Європейський банк реконструкції та розвитку підтримує механізми

страхування воєнних ризиків в Україні, зокрема для вантажів, транспорту та рухомого складу [2]. Це показує, що страхування воєнних ризиків поступово стає не другорядним питанням, а частиною економічного відновлення країни.

Одним із найбільш практичних цифрових інструментів є супутниковий моніторинг. Його перевага полягає в тому, що стан об'єкта можна перевірити дистанційно. Наприклад, можна порівняти, як виглядала будівля, склад, поле, елеватор або транспортний об'єкт до пошкодження і як - після нього. Це не завжди дає повну відповідь щодо розміру збитку, але дозволяє швидко зрозуміти, чи справді відбулися зміни та наскільки вони значні. Для страхової компанії це зменшує залежність від фізичного огляду. Для страхувальника - дає можливість швидше підтвердити факт пошкодження. Для перестраховика або міжнародного партнера - створює більш зрозумілу доказову базу. Тобто супутникові дані можуть бути корисними не самі по собі, а як частина загальної системи перевірки страхового випадку.

Ще одним важливим інструментом є штучний інтелект. Його можна використовувати для аналізу фото, відео, супутникових знімків, геолокації та заяв клієнтів. Наприклад, система може допомогти виявити ознаки пошкодження, порівняти нові дані зі старими, попередньо оцінити ступінь руйнування або показати, які випадки потребують детальної перевірки експертом. При цьому штучний інтелект не повинен замінювати людину повністю. У страхуванні рішення про виплату має залишатися відповідальністю фахівців. Але цифрові інструменти можуть значно прискорити перший етап оцінки. Це важливо, бо у фінансах швидкість має велике значення: чим довше бізнес чекає на компенсацію, тим складніше йому відновити роботу.

InsurTech також може зменшити ризик шахрайства. Якщо страхова компанія має не лише заяву клієнта, а й фото з геолокацією, супутникові дані, цифрові документи та автоматизований аналіз, їй легше перевірити реальність страхового випадку. Це важливо і для самих страхових компаній, і для добросовісних страхувальників, тому що шахрайство збільшує витрати страховиків і в результаті може впливати на вартість страхових продуктів.

Однак цифрові технології не можна вважати універсальним рішенням. Супутникові знімки не завжди показують внутрішні пошкодження будівлі, стан обладнання або реальну вартість втраченого майна. Штучний інтелект може помилятися, якщо дані неповні або неточні. Крім того, залишаються питання захисту персональних і комерційних даних, кібербезпеки та правового статусу цифрових доказів.

Тому найбільш реалістичним є не повна заміна традиційної експертизи, а поєднання класичних і цифрових методів. Наприклад, на першому етапі страхова компанія може використовувати супутникові дані та штучний інтелект для попередньої оцінки, а вже потім, за потреби, залучати експерта. Такий підхід дозволяє не витрачати однакову кількість часу на всі випадки, а швидше виділяти прості, складні та сумнівні ситуації.

Для України це має практичне значення. Держава вже розширює програми страхування воєнних ризиків для бізнесу, зокрема через компенсаційні механізми для пошкодженого майна [3].

Вважаємо, що такі програми будуть ефективними лише тоді, коли процедура підтвердження збитків буде зрозумілою, швидкою і достатньо прозорою. Саме тут цифрові інструменти можуть дати реальну користь.

Список використаних джерел:

1. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2025 року. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H2.pdf.
2. First Ukrainian companies take advantage of new war risk insurance scheme. *European Bank for Reconstruction and Development*. 2025. URL: <https://www.ebrd.com/home/news-and-events/news/2025/first-ukrainian-companies-take-advantage-of-new-war-risk-insuran.html>.
3. Government enlarges war risk insurance program. *Кабінет Міністрів України*. 2026. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/uriad-rozshyriuie-prohramu-strakhuvannia-voiennykh-ryzykiv>.

ЧИСТЯКОВА Діана,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Науковий керівник – **Мікуляк К.А.**, асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

РОЗВИТОК КІБЕРСТРАХУВАННЯ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ОРІЄНТИР МОДЕРНІЗАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОГО СТРАХОВОГО РИНКУ

У сучасних умовах цифровізація економіки та повсюдне впровадження інформаційних технологій значно підвищили роль кіберризиків як одного з ключових викликів для бізнесу, державних установ і фінансових організацій. Зростання кількості та складності кібератак спричиняє не лише прямі фінансові втрати, а й серйозні непрямі наслідки – репутаційні ризики, збої в роботі бізнес-процесів, витоки персональних даних і юридичні наслідки, що ускладнює існуючі підходи до оцінки ризиків та формування страхових моделей.

В умовах інтеграції фінансового сектору України до європейського простору стратегічним орієнтиром стає синхронізація вітчизняних підходів до кібербезпеки із вимогами ЄС. Зокрема, впровадження європейських регуляторних стандартів, таких як Директива NIS2 та Регламент DORA (Digital Operational Resilience Act), вимагає від українських фінансових інституцій та суб'єктів господарювання докорінної модернізації систем управління цифровими ризиками, де страхування виступає ринковим інструментом забезпечення кіберстійкості.

Термін «кіберризик» є відносно новим у наукових дослідженнях, через що в економічній літературі досі не існує єдиного його трактування. На сучасному етапі виокремлюють кілька підходів до тлумачення цього поняття. Найбільш повним є визначення кіберризиків, запропоноване Пікусом Р. та Бабенком Ю. [5, с. 136], яке детально розкриває їхню сутність, внутрішній зміст та деструктивні наслідки прояву. Водночас за результатами проведеного дослідження Апацький В. та Тарасенко І. [1] сформуvalи власне визначення, згідно з яким кіберризик – це ймовірність виникнення подій, які порушують роботу інформаційних систем і негативно впливають на кібербезпеку компаній, державних установ та окремих осіб. Наслідками таких подій можуть виступати як прямі, так і непрямі збитки: руйнування цифрових активів, витоки конфіденційної інформації, втрата інтелектуальної власності або довгострокова шкода діловій репутації організації.

Страхування кіберризиків є спеціальним страховим продуктом, призначеним для захисту компаній від фінансових втрат, пов'язаних із роботою в мережі Інтернет, функціонуванням ІТ-інфраструктури або загальною діяльністю в кіберпросторі. Важливо враховувати, що кіберстрахування тісно корелює із системою кібербезпеки суб'єкта. Його ефективне практичне застосування потребує детального знання природи кіберзагроз, а також

урахування внутрішніх архітектурних особливостей комп'ютерних систем і специфіки їхньої експлуатації.

Як зазначає Паламарчук Н., страхові компанії сьогодні змушені не лише розробляти інноваційні продукти у сфері кіберстрахування, а й впроваджувати сучасні технології для захисту власних систем та інформаційної інфраструктури [6]. У сфері ризик-менеджменту дедалі важливішу роль відіграють передові технологічні рішення. Використання інструментів штучного інтелекту та аналізу великих обсягів даних (Big Data) дає змогу точніше здійснювати андеррайтинг, прискорювати врегулювання страхових випадків і мінімізувати ймовірність шахрайських схем. Крім того, технології інтернету речей (IoT) забезпечують можливість безперервного моніторингу стану страхових об'єктів у режимі реального часу, що є особливо актуальним для транспортної галузі та аграрного сектору економіки.

Для України розвиток цього сегменту набув особливої гостроти через перманентні агресивні кібератаки з боку російської федерації, спрямовані на критичну інформаційну інфраструктуру вітчизняних компаній та державних установ. Оскільки галузь кіберстрахування в Україні наразі перебуває на початковій стадії формування, критично актуальним є вдосконалення методів оцінки відповідних загроз. Зазначені виклики змушують вітчизняного регулятора оперативно реагувати на загрози: вагомим рушієм модернізації ринку стає монетарна та регуляторна політика Національного банку України, спрямована на імплементацію європейського законодавства. Євроінтеграційні зміни стимулюють підвищення вимог до платоспроможності страховиків та якості їхнього капіталу, що безпосередньо впливає на спроможність компаній приймати на страхування масштабні цифрові ризики. Створення національних пулів кіберстрахування та гармонізація правил оцінки збитків із практиками ЄС спроможні суттєво підвищити місткість і стабільність вітчизняного страхового ринку.

У науковій дискусії щодо природи кіберстрахування, яке виникло у XXI столітті як результат еволюції страхової справи, багато дослідників наголошують, що його слід розглядати як конкретний страховий продукт, а не окрему галузь. Зокрема, Нагайчук Н., Третяк Н. і Ткаленко О. [3, с. 102] узагальнюють, що кіберстрахування є видом страхового продукту, створеного для захисту компаній від ризиків цифрового середовища. Натомість німецькі науковці Шварц Г. та Бем Р. трактують його радше як комплексний сервіс із передачі фінансових ризиків стороннім організаціям, де ключову роль відіграє інструмент перестрахування.

Дійсно, перестрахування кіберризиків є критично важливим елементом забезпечення фінансової надійності страхових компаній, які через значний рівень невизначеності та загрозу кумулятивних збитків не в змозі самотійно покрити наслідки масових кібератак. Цей процес передбачає передачу частини ризиків та пов'язаних із ними цифрових збитків іншим страховикам або спеціалізованим перестраховальним компаніям як на внутрішньому, так і на

міжнародному рівнях [6]. Водночас дефіцит якісних ретроспективних даних про історію кіберінцидентів, стрімка еволюція хакерських методів та складність оцінки накопичених збитків створюють суттєві бар'єри для адекватного моделювання і тарифікації перестрахових продуктів. У контексті євроінтеграції стратегічним вирішенням проблеми місткості ринку є інтеграція українського страхового бізнесу в європейські перестраховальні тандеми (зокрема з провідними синдикатами Lloyd's або континентальними європейськими ретрансляторами), що дозволить ефективно диверсифікувати великі кумулятивні збитки від транскордонних атак.

Фундаментом для побудови надійного захисту є правильна економічна та технічна оцінка кіберзагроз. Її метою є ідентифікація ризиків, здатних вплинути на активи, прогнозування фінансових наслідків інцидентів, визначення вразливостей систем безпеки та обрання оптимальних методів контролю [1]. Економічна оцінка полягає у конвертації технічних сценаріїв інцидентів у конкретні фінансові показники (очікувані річні витрати, втрати доходу під час простою, витрати на відновлення баз даних). Основні складники економічної оцінки кіберризиків, які дозволяють цифровим бізнес-моделям переводити технічні загрози у зрозумілу для менеджменту фінансову площину, систематизовано виокремлено Левченко О. та Довгенко Я. (рис. 1).

Рисунок 1 – Основні елементи економічної оцінки кіберризиків
Джерело: сформовано автором на основі [2].

Проведення такої оцінки дозволяє порівнювати ризики між собою, визначати пріоритети для інвестицій у заходи захисту та розраховувати оптимальні моделі фінансування залишкових ризиків, включно з укладанням договорів страхування [2].

Таким чином, узагальнено сутність кіберризиків та визначено роль кіберстрахування як базового елемента системи фінансового менеджменту в цифровій економіці. Доведено, що в умовах євроінтеграційних змін стратегічними орієнтирами розвитку цього сегменту в Україні є: по-перше, адаптація методів економічної оцінки кіберзагроз до стандартів ЄС (DORA/NIS2); по-друге, впровадження інноваційних технологій Big Data та ШІ для андеррайтингу; по-третє, розбудова надійних моделей транскордонного

перестраховання. Реалізація цих орієнтирів забезпечить якісну модернізацію вітчизняного страхового ринку та підвищить його загальну фінансову стійкість перед глобальними цифровими викликами.

Список використаних джерел:

1. Апацький В., Тарасенко І. Проблеми та перспективи страхування кіберризиків в Україні. URL: https://test.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/25864/1/PIONBUG_2023_P086-088.pdf.
2. Левченко О.Л. Довгенко Я.В. Економічна оцінка ризиків кіберзагроз для цифрових бізнес-моделей. *Актуальні питання економічної науки*. URL: <http://a-economics.com.ua/index.php/home/article/view/1005/990>.
3. Нагайчук Н. Г., Третяк Н. М., Ткаленко О. Страхування в системі управління кібер-ризиками підприємства в умовах цифрової економіки. *Фінансовий простір*. №1 (33). 2019. URL: <http://fpnpu.cibs.ubs.edu.ua/article/view/177102>.
4. Паламарчук Н. В. Європейська інтеграція українського страхового ринку: виклики та перспективи. *Економіка і держава*. 2023. № 11. С. 50–57.
5. Пікус Р. В., Бабенко Ю. Л. Кіберстрахування: нові можливості для страхового ринку України. *Економіка та держава*. №2. 2022. С. 134-140. DOI: 10.32702/2306-6806.2022.2.134.
6. Прокопчук О.Т. Інноваційні підходи до управління ризиками у страхуванні. URL: <https://journal.udau.edu.ua/assets/files/107.2/2.pdf>.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ
В СВІТЛІ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ**

Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених,
м. Миколаїв, 21-22 квітня 2026 р.

Технічний редактор: О. А. Боднар

Формат 60 x 84 1/16. Ум. друк. арк.2,4

Тираж 100 прим. Зам. № _____

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54008, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.